

حقوق بیمه گمرکی

(نظری، کاربردی، برای شرکت‌های بیمه)

عبدالله احمدی

کارشناس ارشد امور گمرکی
وکیل پایه یک دادگستری

سرشناسه : احمدی، عبدالله، ۱۳۲۹ -
 عنوان قراردادی : ایران: قوانین و احکام
 عنوان و نام پدیدآور : حقوق بیمه گمرکی (نظری، کاربردی، برای
 شرکت‌های بیمه) / عبدالله احمدی
 مشخصات نشر : تهران: نشر میزان، ۱۳۹۲
 مشخصات ظاهری : ۱۹۲ ص.
 فروست : علوم اجتماعی؛ ۶۹۵
 شابک : 978-964-511-494-5
 وضعیت فهرست‌نویسی : فیا
 موضوع : حقوق بیمه -- ایران
 موضوع : گمرک -- قوانین و مقررات
 موضوع : گمرک -- قوانین و مقررات -- ایران
 رده‌بندی کنگره : ۳۷ الف / ۹۹۸ KMH
 رده‌بندی دیویی : ۳۳۶ / ۵۵۰ / ۸۶
 شماره کتابشناسی ملی : ۳۱۸۲۷۵۳

هرگونه تکثیر (اعم از چاپ، کپی، قابل الکترونیکی و...) از این اثر بدون اخذ مجوز
 از ناشر خلاف قانون بوده و پیگرد قانونی دارد.
 لطفاً در صورت مشاهده، موارد را به شماره تلفن‌های ذیل اطلاع دهید.

۶۹۵
 نشر میزان
 حقوق بیمه گمرکی
 عبدالله احمدی
 چاپ اول: پاییز ۱۳۹۲
 قیمت: ۸۰۰۰ تومان
 شمار: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۵-۳۹۴-۵۱۱-۹۶۴-۹۷۸

دفتر مرکزی: خ شهید بهشتی، بعد از تقاطع سهروردی، خ کاوسی‌فر، کوچه نکبسا، پلاک ۳۲، تلفن ۸۸۵۴۹۱۳۱
 فروشگاه مرکزی: خ انقلاب، رویروی درب اصلی دانشگاه تهران، ابتدای خ فخرآزی، پلاک ۸۳، تلفن ۶۶۴۶۷۷۷۰
 واحد پخش و فروش: خیابان سمیه، بین مفتاح و فرصت، پلاک ۱۰۳، تلفن ۸۸۳۴۹۵۲۹-۳۱
 وبسایت: www.mizan-law.ir پست الکترونیکی: mizannasher@yahoo.com

فهرست مطالب

پیش‌گفتار.....	۱۳
علائم اختصاری.....	۱۵
مقدمه.....	۱۷
۱- آشکال عمده و عملی تجارت خارجی.....	۱۷
۲- بیمه حقوق ورودی یا بیمه اجباری.....	۱۸
۳- خطر.....	۲۲
۴- جایگاه قرارداد بیمه در خانواده عقود و معاملات.....	۲۳
۵- انواع ریسک‌ها.....	۲۷
۶- واکنش‌ها در مقابل ریسک.....	۲۷
۷- اصول حاکم بر قراردادهای بیمه‌ای.....	۲۸

بخش اول - کلیات.....	۳۳
فصل اول - تاریخ و تعاریف بیمه.....	۳۳
گفتار اول - پیشینه تاریخی بیمه.....	۳۳
۱- قبل از حمورابی (نخستین قانون‌گذاری).....	۳۳
۲- گمرک و بیمه؛.....	۳۴
۳- نخستین قانون‌گذار.....	۳۴
۴- در مصر باستان.....	۳۶
۵- هخامنشیان.....	۳۶
۶- فنیقی‌ها.....	۳۸
۷- در یونان قدیم.....	۳۸
۸- جرایم تقلب گمرکی در کتاب مانو (Manu)؛ هند باستان.....	۳۸
گفتار دوم - تعاریف لغوی بیمه و منابع اشتقاق آن.....	۳۹

- ۱- لغوی در فرهنگ‌های مختلف ۳۹
- ۲- منابع اشتقاقی واژه بیمه در زبان‌ها ۴۲
- ۳- کلیت شرعی واژه بیمه ۴۶
- فصل دوم - تعاریف قانونی و اصطلاحی بیمه ۴۸
- گفتار اول - تعریف قانونی ۴۸
- اول - نکات اساسی عنوان و ماده ۴۸
- ۱- معامله تلقی نمودن عقد بیمه ۴۸
- ۲- عقد (دومین ویژگی ماده) ۵۱
- ۱- جایگاه حقوق عقد بیمه ۵۲
- ۴- عقد بیمه و عقد مخاطره‌ای ۵۳
- ۵- عناصر عقود مخاطره ۵۳
- دوم - ویژگیهای عقد بیمه (گمرکی) ۵۴
- سوم - تعهد قراردادی (غیرقهری) ۵۵
- چهارم - تعلیقی بودن بیمه (گمرکی) ۵۶
- پنجم - موضوع بیمه (گمرکی) ۵۸
- ششم - خطر (ریسک) موضوع بیمه (گمرکی) ۵۹
- هفتم - کاهش دارایی بیمه‌گذار ۶۰
- هشتم - ایراد خسارات عمدی (غیرقانونی) ۶۰
- نهم - خارجی بودن علت و قانونی بودن هدف بیمه (گمرکی) ۶۱
- دهم - تعهد بیمه‌ای ناشی از حکم وضعی باشد (نه تکلیفی) ۶۱
- یازدهم - احتمال خطر (صفر تا یک) ۶۲
- فصل سوم - موارد فسخ و بطلان قرارداد (بیمه گمرکی) ۶۳
- گفتار نخست - موارد فسخ ۶۳
- اول - واژه فسخ در مسایل حقوقی (مدنی) در سه مورد ذیل مستعمل است (انواع) ۶۳
- دوم - عناصر فسخ ۶۴
- سوم - موارد فسخ قرارداد بیمه ۶۴
- چهارم - نمونه‌ای از تغییر وضعیت در نحوه‌ی حمل یا نگهداری ۶۸

۷۰	پنجم - تشدید خطر در انبارهای گمرکی
۷۱	ششم - اعلام فسخ توسط بیمه‌گذار
۷۲	هفتم - اجتماع حق و تکلیف برای طرفین در بیمه گمرکی
۷۵	هشتم - آمره بودن قواعد بیمه‌ای
۷۶	گفتار دوم - موارد بطلان قرارداد بیمه (گمرکی)
۷۶	اول - قصد تقلب
۷۸	دوم - عناصر تقلب نسبت به قانون
۷۹	سوم - اظهارات خلاف واقع یا کاذبه بیمه‌گذار
۸۰	چهارم - بطلان قرارداد بیمه بدلیل وقوع خطر قبل از انعقاد قرارداد
۸۱	پنجم - بطلان قرارداد بیمه، بدلیل تسری موضوع
۸۱	ششم - به‌کارگیری حسن نیت در قرارداد بیمه
۸۷	بخش دوم - تعهدات طرفین - بیمه‌گذار و بیمه‌گر (در گمرکات)
۸۷	فصل اول - تعهدات بیمه‌گذار
۸۷	گفتار اول - تعریف تعهد
۸۷	الف - معنی عام در این معنی، تعهد عبارت است از هر چه که
۸۷	ب - تعریف اخص تعهد
۸۸	ج - عناصر تعهد
۹۱	گفتار دوم - تعهدات قانونی بیمه‌گذار در بیمه گمرکی
۹۱	اول - اظهار توأم با حسن نیت موضوع بیمه (مال + خطر)
۹۲	دوم - اظهار تشدید خطر در اثنای عقد بیمه
۹۳	سوم - پیشگیری از وقوع خطر
۹۳	چهارم - پرداخت وجه بیمه
۹۴	گفتار سوم - وجه مثالی انتقال در مقررات گمرکی
۹۵	فصل دوم - مسوولیت بیمه‌گر
۹۵	گفتار نخست - تعریف و انواع مسوولیت
۹۵	الف - تعریف

- ب - انواع مسئولیت (مدنی؛ کیفری)..... ۹۵
- ج - پس عناصر آن به شرح زیر مستفاد می گردد..... ۹۶
- گفتار دوم - مسئولیت بیمه گر..... ۹۷
- الف - پرداخت غرامت (خسارت = ضرر) نقدی یا غیر آن..... ۹۷
- ب - نحوه ی محاسبه طبق ماده (۱۹) بدین نحو است که..... ۹۸
- ج - شیوه قانونی ارزش مبنای غرامت بیمه ای در گمرکات..... ۹۸
- د - جبران خسارت توسط بیمه گر در حریق گمرکی..... ۹۹
- د - پرداخت غرامت در جنگ و شورش..... ۹۹
- و - غرامت ناشی از عیب ذاتی مال..... ۱۰۱
- ز - پرداخت غرامت توسط بیمه گر طبق بیمه مسئولیت..... ۱۰۱
- الف - مسئولیت ناشی از نظریه تقصیر..... ۱۰۴
- ب - نظریه (تئوری) خطر..... ۱۰۵
- ج - نظریه تضمین حق..... ۱۰۵
- ح - پرداخت غرامت توسط بیمه گر با قایل مقامی..... ۱۰۵
- ط - پرداخت خسارت و طرح دعوا توسط بیمه گران..... ۱۰۶
- ی - ورشکستگی بیمه گر و غرامت بیمه گذار (در خسارات گمرکی)..... ۱۰۸
- ۱- تعریف..... ۱۰۸
- ۲- انواع ورشکستگی..... ۱۰۹
- ۲-۱- ورشکستگی به تقصیر..... ۱۰۹
- ۲-۲- ورشکستگی به تقلب..... ۱۰۹
- ۲-۳- اشخاص مجرم با ورشکسته به تقلب..... ۱۱۰
- گفتار سوم - شرط در بیمه نامه ها (گمرکی)..... ۱۱۱
- الف - مبنا طبق قانون بیمه..... ۱۱۱
- ب - تعریف شرط..... ۱۱۲
- ج - انواع شرط..... ۱۱۳
- د - شرط جزایی (مدنی) و شرط کیفری..... ۱۱۹

بخش سوم - الزامات قانونی و زبان بیمه در گمرکات	۱۲۱
فصل اول - بیمه و الزامات قانونی	۱۲۱
گفتار اول - موضوعات بیمه و انواع الزامات قانونی	۱۲۱
الف - تعریف کلی الزام قانونی	۱۲۱
ب - انواع الزامات قانونی	۱۲۳
۱- الزامات مدنی	۱۲۳
۲- الزامات غیرقراردادی (قهری = خارج از قرارداد)	۱۲۳
۱-۲- عناوین الزام بدون قرارداد	۱۲۳
گفتار دوم - جایگاه عقد مخاطره‌ای بیمه گمرکی	۱۲۴
گفتار سوم - بیمه و الزامات جزایی	۱۲۶
الف - جرم، تعریف و عناصر	۱۲۶
ب - دو اصل: ۱- صلاحیت ذهنی سرزمینی ۲- صلاحیت عینی سرزمینی	۱۲۷
ج - وجه مثال بیمه گمرکی	۱۲۸
د - مسئولیت کیفری	۱۲۹
ه - پاسخ به سوال	۱۳۰
فصل دوم - قرارداد بیمه (گمرکی) و جرایم	۱۳۳
گفتار نخست - اصل قانونی بودن جرایم و مجازات‌ها	۱۳۳
گفتار دوم - صحنه‌سازی متقلبانه بیمه‌گذار (در گمرک یا غیر آن)	۱۳۶
فصل سوم - قلمرو (زبان) بیمه در گمرکات	۱۴۰
گفتار نخست - خطر و مبنا در بیمه گمرکی	۱۴۰
اول - مفهوم خطر	۱۴۰
دوم - مبنای حدوث خطر(ها)	۱۴۱
سوم - موضوع خطر(ها)	۱۴۲
چهارم - استثنائات به نحو کلی	۱۴۲
گفتار سوم - جهت بیمه در گمرکات کشور	۱۴۳
اول - مال (کالای تجارتی)	۱۴۳
دوم - بیمه آثار اعمال (بی‌احتیاطی، خطا، فاقد وصف عمد و مجرمانه)	۱۴۴

- ۱۴۵..... سوم - خروج کلیه اعمال مجرمانه و آثار آنها
- ۱۴۵..... چهارم - جهت مستقیم
- ۱۴۵..... گفتار چهارم - مختصات بیمه گمرکی و جرایم ادعایی
- ۱۴۹..... گفتار پنجم - سخن پایانی و نتیجه
- ۱۵۰..... الف - حقوق مدنی و کیفری
- ۱۵۱..... ۱- مجازات اعدام
- ۱۵۲..... ۲- جزای نقدی
- ۱۵۳..... ۳- مصادره‌ی اموال مجرم
- ۱۵۶..... فهرست نهادهای شبه قضایی
- ۱۵۶..... صلاحیت رسیدگی نهادهای خاص
- ۱۵۷..... داوری در قوانین موضوعه
- ۱۵۷..... امور اراضی و آب
- ۱۵۸..... ثبت اسناد و املاک
- ۱۵۸..... کمیسیون‌های شهرداری
- ۱۵۸..... اقدامات سازمان‌ها و نهادها در برخی مسائل حقوقی
- ۱۶۰..... ۱- عناصر عمومی جرم قاچاق کالا
- ۱۶۱..... ۲- عناصر اختصاصی جرم قاچاق
- ۱۷۱..... ضmann
- ۱۷۲..... معاملات بیمه
- ۱۷۳..... فسخ و بطلان
- ۱۷۵..... مسئولیت بیمه‌گر
- قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسائل نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث، مصوب آذرماه ۱۳۴۷..... ۱۷۸
- عدم محاسبه و مرعی ندانستن ایام بازداشت قبلی برخلاف حقوق و آزادی‌های فردی است..... ۱۸۵
- رای شماره: ۶۵۴-۱۰/۷/۱۳۸۰ رای وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عالی کشور..... ۱۸۵

ابلاغ اظهارنامه در زندان به متهم نمی‌تواند مانع پرداخت وجه حکم و عذر موجه بر عدم پرداخت آن محسوب شود.....	۱۸۵
حکم شماره: ۴۲۱۲-۱۳۴۱/۱۰/۲۷ رای هیئت عمومی دیوانعالی کشور.....	۱۸۵
منابع.....	۱۸۹
الف - فارسی.....	۱۸۹
ب - انگلیسی.....	۱۹۰
ج - قوانین.....	۱۹۰

بسم الله الرحمن الرحيم (و علی الله توکلی)

اسم اعظم بکند کار خود ای دل خوش باش
که به تلبیس و خیل دیو مسلمان نشود.
«حافظ»

پیش گفتار

درود بی کران بر حضرت باری خالق جهانی مملو و انباشته از نظم و علم و استواری.

در عالم موجودات؛ دانشمندان دو گونه ماهیات؛ طبیعی برای موجود طبیعی و؛ اعتباری برای موضوعات علم حقوق شناخته و معرفی کرده اند که؛ هر گروهی عالم و عالم خاص خود دارد. و هیچ اثر و اقدام فاقد تجربت و مهارت یا ظاهر نخواهد شد و یا مفید نخواهد گردید. زیرا حکما گفته اند: *التَّجَارِبُ لِقَاحُ الْعُلُومِ* یعنی؛ تجارب انسان در هر کاری باعث بارور شدن و شکوفایی عقل هاست.

پس نقش آن به مثابه کبریت با مغز و گوگرددار است؛ برای آتش زدن به هیزم خشک. در نتیجه؛ بیمه گر خردمند شخصی است که؛ هنگام قصد انشاء و امضای بیمه نامه ی مقرراتی، آن را گزیند که احتمال خطر (= ریسک) در آن کمتر است.

بر این مبانی و به معونت الهی، تصمیم بر این شد تا در حد بضاعت مُرجعات، ابهام بیمه نامه های معتبر گمرکی، آنجا که بیمه گری (مستقیم یا غیرمستقیم) مرتکب جرمی از جرایم گمرکی مانند؛ قاچاق کالای ترانزیتی (عبوری) یا سرقت ساختگی و یا جعل می شود، با توجه به ماهیات متضاد قرارداد بیمه گمرکی (عقد مخاطره = معامله متضمن قصد انشاء برای خطر معین) و قلمرو حقوقی آن در گمرک با ماهیت امر جزایی و اثار

آن (جزای نقدی = از جنس مجازات)^۱ با حقوق ورودی (مالیات غیرمستقیم و مدنی)؛ روشن شده، ضمن این‌که، در هر حرکت بسوی کمالی؛ از خطر؛ خیزد خطر؟*

و من الله توفیق
عبدالله احمدی

www.ketab.ir

۱. رای وحدت دیوانعالی کشور: ۱۳۸۰/۷/۱۰-۶۵۴.
* (الهی همه از روز جزا می ترسند و عبدالله از روز ازل) خواجه عبدالله انصاری - ص (۳۱)

علائم اختصاری

م. = ماده

ر.ک. = رجوع کنید

ق.ا.گ. = قانون امور گمرکی

ق.م.ا. = قانون مجازات اسلامی

ص. = صفحه

صص. = صفحات

ج. = جلد

چ. = چاپ

آ.ا.ق.ق. = آیین نامه اجرایی قانون امور گمرکی قدیم

همان = همان مآخذ قبلی

ق.م. = قانون مدنی

ر.ک.م. = رجوع کنید ماده

ق.ب. = قانون بیمه

ق.د.ا. = قانون دریایی ایران

ق.د. = قانون دریایی

ق.ا.گ. = قانون امور گمرکی

ق.م.ف. = قانون مدنی فرانسه

ق.ت. = قانون تجارت

Page = P.

op.cit. = مآخذ قبلی

Reference = R.F.

ق.ق. = قانون امور گمرکی قدیم (۱۳۵۰/۳/۳۰)

ق.ا.د.ک. = قانون آیین دادرسی کیفری

ق.ا.د.م. = قانون آیین دادرسی مدنی

ا.ا. = آیین نامه اجرایی

ق.م.م.ق. = قانون مجازات مرتکبین قاچاق

ق.ج. = قانون جدید (۱۳۹۰/۹/۲)

ا.ا.ق.ق. = آیین نامه اجرایی قانون قدیم

www.ketab.ir